

Heilbrigðisráðuneytið
Skógarhlíð 6
105 Reykjavík

Reykjavík, 21. mars 2022

sent á samráðsgátt

Efni: Umsögn um tillögu til þingsályktunar um stefnu í geðheilbrigðismálum til ársins 2030

Samtök atvinnulífsins (SA) hefur tekið til umsagnar ofangreinda þingsályktunartillögu sem birt var á samráðsgátt stjórnvalda þann 8. mars 2022. Áður hafði verið samþykkt heilbrigðisstefna til ársins 2030 og því kominn leiðarvísir að uppbyggingu á heildstæðu, öflugu og enn betra heilbrigðiskerfi á Íslandi. Samtök atvinnulífsins telja ekki síður mikilvægt að mótuð verði geðheilbrigðisstefna til langs tíma þar sem framundan eru stór verkefni sem þarf að glíma við. Það verður best gert með opnum hug og nýjum aðferðum.

Eins og SA hafa byggt á í fyrri umsögnum sínum er varða heilbrigðismál þarf að byggja í auknum mæli á einkaframtaki, nýsköpun, rannsóknum og útsjónarsemi einstaklinga til að mæta sívaxandi eftirspurn eftir heilbrigðisþjónustu. Markmið heilbrigðiskerfisins er að veita sjúklingum fyrsta flokks þjónustu um leið og metnaðarmál stjórnvalda á að vera að nýta fjármagn sem best og reka kerfið með eins hagkvæmt og kostur er. Heilbrigðiskerfinu stafar ekki ógn af sérhæfðri sjúkrahúspjónustu á vegum annarra en hins opinbera með greiðsluþátttöku frá ríkinu á sömu forsendum og þjónusta hins opinbera.

Einfalda og samræma þarf greiðsluþátttökukerfið. Fjármagnið á að fylgja notanda þjónustunnar og endurspeglar hver raunveruleg þörf er fyrir þjónustuna og hvar hagkvæmast er að veita hana. Hagsmunir notanda þjónustunnar eiga að ráð för þegar ákvarðanir eru teknar, með það markmið að tryggja gott aðgengi að þjónustu án verulegra biðlista.

Samtök atvinnulífsins vilja leggja áherslu á eftirfarandi:

1. Miða á greiðsluþátttöku ríkisins við sjúklinginn og þarfir hans. Til að svo geti orðið þurfa stjórnvöld að skilgreina heilbrigðisþjónustu sem ríkið greiðir og miða við réttindi sjúklingsins og sjúkdómsástand viðkomandi. Ennfremur þarf að skilgreina skýrar kröfur um gæði þjónustunnar og mælikvarða sem skuli fylgja. Sé þessum skilyrðum fullnægt og mælikvörðum mætt, á ríkið ekki að skipta sér af rekstrarformi í þess sem veitir þjónustuna.
2. Greiðslur ríkisins til þeirra sem sinna heilbrigðisþjónustu, þ. á m. geðheilbrigðisþjónustu, verði samkvæmt samningi við Sjúkratryggingar Íslands um magn, gæði og verð þar sem þjónustan og réttur sjúklingsins eru vel skilgreind. Samskonar heilbrigðisþjónusta, heilsugæsla, sérfræðiþjónusta og sjúkrahúspjónusta, verði eftir fremsta megni fjármögnuð óháð því hver veitir þjónustuna. Þannig skapast meira samræmi í fjármögnun, afköstum og gæðum innan heilbrigðiskerfisins

3. Samkeppni um veitingu heilbrigðisþjónustu þarf að ríkja sem víðast. Þannig nýtast fjárframlög ríkisins best. Sjúkratryggingar Íslands og Embætti landlæknis hafa eftirlit með gæðum skilvirkni. Greiðslukerfið á ekki að mismuna eftir rekstrarform um þannig að einkafyrirtæki, sjálfseignarstofnanir og stofnanir ríkis og sveitarfélaga njóti jafnræðis.
4. Með því að veita aukinn aðgang að sérhæfðu starfsfólki í síma og gegnum tölvur má fækka til muna komum á sjúkrastofnanir.
5. Gera verður róttækar breytingar á stjórnkerfi heilbrigðismála og skilgreina betur hlutverk og skyldur stofnana og auka sjálfstæði þeirra og ábyrgð. Afmarka þarf betur en nú þá kjarnaþjónustu sem Landspítali háskólasjúkrahús á að veita og hvaða þjónusta verði betur veitt annars staðar.

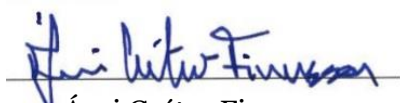
Þessu til viðbótar má benda á að atvinnulífið á verkefni fyrir alla. Mikil fjölgun öryrkja á síðustu árum samhlíða annarri lýðfræðilegri og samfélagslegri þróun skapar nýjar áskoranir. Mest er fjölgun í hópi ungs fólks, sér í lagi ungra karlmanna. Erlendar rannsóknir hafa sýnt fram á mikilvægi snemmtækrar íhlutunar og hvata til stuðnings atvinnuþátttöku þessa hóps. Í geðheilbrigðisstefnu til ársins 2030 verður að líta til þessa og brýnt að er stjórnvöld sýni frumkvæði og kjark í þessum málaflokki. Byggja þarf kerfislega hvata inn í kerfið, bæði fyrir atvinnurekendur og stjórnvöld, til að hvetja bótalega til endurkomu á vinnumarkað.

Að lokum telja Samtök atvinnulífsins það miður að í geðheilbrigðisstefnu sem nær til næsta áratugar eða svo skuli ekki fjallað um áskoranir sem fylgja sívaxandi og fyrirsjáanlegum útgjöldum til heilbrigðisþjónustu, að ekkert sé fjallað um gildi samkeppni, né um hlutverk einkareksturs, sjálfseignarstofnana og annarra þeirra sem veita heilbrigðisþjónustu.

Tillagan fjallar nánast alfarið um opinberan rekstur og virðist sem ætlunin sé að byggja heilbrigðisþjónustuna nær eingöngu á vegum hins opinbera. Það mun verða til þess að kostnaður verði meiri en ella og er ekki til þess fallið að laða hingað hæft starfsfólk frá námi og störfum erlendis ef atvinnuveitandinn er einungis einn. Sveigjanleiki og fjölbreytni líður fyrir slíka stefnu bæði í bráð og lengd og heilbrigðisstefnan verður ekki eins árangursrík og ella.

Virðingarfyllt,

f.h. Samtaka atvinnulífsins

Árni Grétar Finnsson